

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 59. ТОМ 3
ISSUE 59. VOLUME 3

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 2 від 26.01.2023 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомеря]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – Вип. 59. Том 3. – 378 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, історії.

Редакційна колегія:

Пантук М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ільницький В.І.** – співредактор, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Батюк Т.В.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри давньої історії України та спеціальних історичних дисциплін (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Баукова А.Ю.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Бермес І.І.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Грищенко Л.З.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Грищенко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Заєць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомеря І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Маршалек-Кава Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантук Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, професор, професор кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. ScS., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тиміш Л.І.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка; **Тельбак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту культури і мистецтв (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музезнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р. (додаток 3) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі історичних наук (032 – Історія та археологія).

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомеря І.М.
Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2023
© Пантук М.П., Душний А.І., Зимомеря І.М., 2023

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 2 from 26.01.2023)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. – Drohobych : Publishing House „Helvetica”, 2023. – Issue 59. Volume 3. – 378 p.

The journal is intended for all interested in high school pedagogy, philology, art, and history.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Ilnytskyi** – Co-Editor, Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Andriev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **T. Batiuk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Baukova** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Lviv National University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Deputy Dean of the Faculty of Folk Instruments (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomrya** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **P. Ivanysyn** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor, (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiv** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Professor at the Department (Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University); **I. Stashevskya** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **A. Stashevskiy** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **L. Tymish** – PhD (History), Associate Professor, Department of the Ukraine's History and Law, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University; **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Ustyenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Director of the Educational and Scientific Institute of Culture and Arts (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor, (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanyshyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category "B") on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category "B") on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Based on the Order of Ministry of Education and Science of Ukraine No 1290 dated 30.11.2021 (annex 3), the journal is included in the List of professional editions of Ukraine (category "B") in the area of of Historical Sciences (032 - History and Archeology).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2023
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2023

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Микола ПРИХОДЬКО ДІЯЛЬНІСТЬ ТОВАРИСТВА ОПІКИ НАД ПАМ'ЯТКАМИ МИНУЛОГО В ВАРШАВІ ЯК ГРОМАДСЬКА ІНІЦІАТИВА ПОЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ ЦАРСТВА ПОЛЬСЬКОГО (1911–1912 РР.).....	4
Михайло САБІНСЬКИЙ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА СПАДЩИНА МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО В ОЦІНКАХ ДІАСПОРНИХ ІСТОРИКІВ 1968–1989 РОКІВ.....	10
Анатолій ТКАЧУК ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ СУЛТАНА СЕЛІМА II В 60–70-Х РОКАХ XVII СТОЛІТТЯ.....	16
Віктор ШОСТАК ЕТНОКУЛЬТУРНІ ПРОЦЕСИ НА ВОЛИНІ В МЕЗОЛІТИЧНИЙ ЧАС.....	23

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Олександра ПАНФІЛОВА, Тетяна ПРОКОПОВИЧ ЕТЮДИ, НАЧЕРКИ, ЗАМАЛЬОВКИ ЯК ПРОДУКТИВНІ ПРАКТИЧНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВУ.....	28
Лю ПЕН ВИКОНАВСЬКА ПРАКТИКА ЯК СКЛАДОВА ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ В ОСВІТНЬОМУ ЗАКЛАДІ ХАРКІВСЬКОГО ВІДДІЛЕННЯ РОСІЙСЬКОГО МУЗИЧНОГО ТОВАРИСТВА 1870–1880-Х РР.....	34
Наталія СИНКЕВИЧ ХОРОВА МУЗИКА МИКОЛИ ЛИСЕНКА В РЕПЕРТУАРІ КОЛЕКТИВІВ ДРОГОБИЧА (XX СТОЛІТТЯ).....	42
Нінель СІЗОВА, Ганна БІЛОЗЕРСЬКА, Тетяна БЕЛІНСЬКА СТАН ЦЕРКОВНОГО ХОРОВОГО ВИКОНАВСТВА ВІННИЧЧИНИ КІНЦЯ XIX – ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ.....	48
Оксана СІНЕНКО ТВОРЧІ ВІЗІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВОКАЛЬНОГО А CAPPELLA АНСАМБЛЮ “CONCORD”.....	55
Ся МІН ДРАМАТУРГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРИ К. С. ЦЕПКОЛЕНКО «ДОЛЯ ДОРІАНА».....	60
Ольга УМАНЕЦЬ СУЧАСНА НАЦІОНАЛЬНА МОНООПЕРА: ТЕНДЕНЦІЇ МОДИФІКУВАННЯ ЖАНРОВОЇ МОДЕЛІ.....	69
Лариса ШЕМЕТ ТВОРЧІСТЬ ЯСКРАВИХ ПРЕДСТАВНИЦЬ ЖІНОЦТВА В АКОРДЕОННОМУ МИСТЕЦТВІ США.....	77

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Світлана НІКІФОРОВА, Ганна ЛУК'ЯНОВА ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛІНГВІСТИКА ЯК НОВА МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ПРЕДМЕТНА ОБЛАСТЬ.....	84
Наталія ОЛІЙНИК, Вікторія ЛИТВИНЕНКО КОНЦЕПТУАЛЬНА ВАГОМІСТЬ ЖІНОЧИХ МОДЕЛЕЙ ПОВЕДІНКИ В БІБЛІЇ.....	91
Інна РОГАЛЬСЬКА-ЯКУБОВА, Наталія ЧЕПЕЛЮК ВОЄННІ НЕОЛОГІЗМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВОРОГА В ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСІ.....	101

Галина СЕНИК ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЛЕКСИКИ З НІМЕЦЬКОЮ ЕТИМОЛОГІЄЮ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ НА БУКОВИНІ.....	108
Юлія СИНІШИНА ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНІ ПРИЧИНИ ВИКОРИСТАННЯ ДІАЛЕКТИЗМІВ В АНГЛОМОВНОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ТВОРІ, ЗАСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ.....	114
Ірина SOINA SPORTS DISCOURSE OF MODERN LINGUISTIC CULTURE.....	119
Ганна СПОТАР-АЯР ПОНЯТІЙНЕ МІКРОПОЛЕ АФІКСА <i>-АСАК / -ЕСЕК</i> У СУЧАСНІЙ ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ.....	125
Катерина ТРАЧУК КОНЦЕПТ «БАГАТСТВО» В УКРАЇНСЬКІЙ ВЕСІЛЬНІЙ ОБРЯДОВОСТІ.....	134
Ірина ФЕСЕНКО БІОГРАФІЧНА ДРАМА О. ЧУГУЯ «ЗРАДЛИВА ДОЛЯ» В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ.....	140
Тетяна ХОМЕНКО ЗМІСТ МІФОЛОГЕМИ СВІТОВОГО ДЕРЕВА У КАРТИНІ СВІТУ ДАВНІХ ГЕРМАНЦІВ.....	147
Андрій ЧМИР СУЧАСНИЙ ІСТОРИЧНИЙ РОМАН-КРОСОВЕР (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ «СПРАВЖНІЙ МАЗЕПА» П. КРАЛЮКА).....	153
Ігор ЧОРНИЙ, Ганна МАЛІНСЬКА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ «ДЕМОКРАТІЯ» ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ МОВНОГО ДОСВІДУ.....	161
Галина ШЕВЦІВ ДО ПИТАННЯ ХРИСТІЯНСЬКОГО АВТОБІОГРАФІЧНОГО ДИСКУРСУ.....	166
Maia YURKOVSKA RHETORIC DEVICES IN THE POLITICAL DISCOURSE (ON THE MATERIAL OF VICTOR ORBAN’S SPEECH “ <i>YOU ARE CONDEMNING HUNGARY</i> ”).....	173
ПЕДАГОГІКА	
Maryna RYZHENKO, Olena ANISENKO, Lyudmyla SEMENOVA USING SONGS FOR FORMATION OF LEXICAL SKILLS IN ENGLISH LESSONS AT UNIVERSITY.....	178
Юрій РОМАНОВ ПІДГОТОВКА ДО ЧИТАННЯ У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	183
Лариса РУБАН КАЗКОТЕРАПІЯ У ПІДГОТОВЦІ ЖІНОК ДО МАЙБУТНЬОГО МАТЕРИНСТВА.....	189
Олексій САМОЙЛЕНКО ОРГАНІЗАЦІЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ.....	195
Олена СЕРГІЙЧУК, Юлія БАГНО ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	200
Ольга СИТНІКОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ФІЛОЛОГІЇ: СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА, ФОРМУВАННЯ.....	206
Галина СТУКАН, Валентина КРИЩУК, Людмила ГЛУШОК УДОСКОНАЛЕННЯ ОРФОГРАФІЧНО-ПУНКТУАЦІЙНИХ НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗВО ЗА ПРАВОПИСОМ 2019 РОКУ.....	212

Людмила СУВОРОВА, Валентина МУЗИЧУК ОСМИСЛЕННЯ МЕЖОВИХ СТАНІВ ПРИЙОМАМИ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА).....	217
Майя СУПРУН, Наталія ЯЦИШИН ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ-КВЕСТУ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ.....	224
Інна СЯСЬКА СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	230
Марія ТЕЛИЧКО, Марта ГАЙДУК, Олена ФЕДОРИШИН ПРОБЛЕМАТИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ ФАКУЛЬТЕТІВ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	237
Лариса ДУДІКОВА, Алла КОНДРАТЮК, Лілія ТЕРЕЩЕНКО ЕЛЕМЕНТИ ГНУЧКОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СТАНУ.....	242
Наталія ТИМОЩУК ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СЛОВНИКІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ.....	249
Ганна ТОВКАНЕЦЬ, Василь ЛЕНДЕЛ СОЦІАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧНІВ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ОБ'ЄКТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	255
Дмитро ТРЕЙТЯК РОЛЬ ЦИФРОВИХ ЗАСОБІВ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЛІДАРНОСТІ У СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ПРОТИСТОЯННЯ ВОРОЖИМ ІНФОРМАЦІЙНИМ ВПЛИВАМ.....	262
Юлія ТУБИЧКО ОСОБЛИВОСТІ ПОРУШЕННЯ ТЕКСТОУТВОРЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ЕКСПРЕСИВНОЮ АЛАЛІСІЮ.....	267
Вікторія УЛЬЯНОВА, Людмила СНЄДКОВА ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ЗІ «СЦЕНІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ» З ВРАХУВАННЯМ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ.....	273
Лада ФІЛАТОВА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК ГОЛОВНИЙ КОМПОНЕНТ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ.....	278
Олена ФІЛАТОВА, Ірина ДІДЕНКО, Людмила ЗАГОРУЙКО МОТИВАЦІЯ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ESP У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....	285
Тетяна ХОМА, Михайло ШКІРТА СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ.....	291
Оксана ЦИМБАЛИСТА, Оксана КРИВЕНКО ДІДЖИТАЛІЗЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	296
Юлія ЧУЧАЛІНА ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ.....	303
Владлен ШАПО, Олег ГАВАЛЮХ РЕАЛІЗАЦІЯ БАГАТОРІВНЕВОГО КУРСАНТСЬКОГО САМОКОНТРОЛЮ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРОННИХ ТАБЛИЦЬ ТА СЕРЕДОВИЩА РОЗРОБКИ СИСТЕМ АВТОМАТИЗАЦІЇ PC WORX.....	312

Наталія ШИЛІНА ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	319
Альона ШКОДИН, Тетяна ГОЛУБЕНКО ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗВО.....	326
Катерина ЮЗЕФОВИЧ, Марія СТУПЕНКО ОНЛАЙН ТЕСТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	332
Наталія ЮРІЙЧУК, Дмитро ДАДАК ПОНЯТТЯ «МОВНА ОСОБИСТІСТЬ» У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	338
Василь ЯГУПОВ, Лілія БАКУНЧИК КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ДІАГНОСТУВАННЯ РОЗВИНЕНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ОФІЦЕРІВ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ ТА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	343
Янь ЧЖЕНЬЮЙ МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	354

РЕЦЕНЗІЇ

Ян ГЖЕСЯК, Ольга БАНІТ, Олена ЗИМОМРЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ШКОЛА АКАД. Н. Г.НИЧКАЛО: МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПАРАДИГМИ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ.....	361
Назар ЗАДОРЖНИЙ, Антоніна БОЙЧУК ВІЗІЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ У ЗАКОРДОННИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАННЯХ (2013–2017) (РЕЦ.: ОФІЦІНСЬКИЙ Ю. «СУЧАСНА РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ГАЗЕТИ “THE NEW YORK TIMES” 2013–2017 РОКІВ). УЖГОРОД: РІК-У, 2018. 312 С.).....	365

УДК 81'373.43:004

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/59-3-39>

Наталія ТИМОЩУК,
orcid.org/0000-0001-5638-5825

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Вінницького торговельно-економічного інституту
Державного торговельно-економічного університету
(Вінниця, Україна) *n.tymoshchuk@vtei.edu.ua*

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СЛОВНИКІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Уміння послуговуватися словником є однією із базових навичок, якими повинні володіти професійні перекладачі. Більшість сучасних наукових досліджень аналізує особливості використання словників, зокрема електронних, здобувачами, які вивчають англійську мову як іноземну. У статті досліджуються сучасні тенденції використання електронних словників у професійній підготовці майбутніх перекладачів в українських університетах та їх ставлення до них. Наше дослідження має на меті заповнити прогалину в сучасній науково-педагогічній літературі щодо вподобань майбутніх перекладачів та специфіки використання різних електронних словників для у їх фаховій підготовці.

З метою перевірки ставлення, особливостей та частоти використання електронних словників нами було проведено опитування (Google forms) серед 32 здобувачів вищої освіти ступенів магістра за спеціальністю 035 «Філологія» (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська) Вінницького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету. Емпіричні дані проведеного дослідження дають підстави стверджувати, що здобувачі зазвичай використовують різні типи електронних словників, оскільки вони допомагають їм розвинути чотири основні мовні навички. Майбутні перекладачі надають перевагу двомовним словникам і використовують їх частіше, ніж інші типи словників. Крім того, електронні словники використовуються значно частіше, ніж друковані версії через їх зручність, повноту, портативність та актуальність. Впровадження на заняттях з іноземної мови інноваційних педагогічних технологій і прийомів, таких як електронні словники, підвищує рівень володіння студентами іноземною мовою, створює ліпші умови для набуття навичок аудіювання та читання, підвищує мотивацію до навчання, сприяє особистісному розвитку студентів.

Ключові слова: електронні словники, перекладачі, англійська мова як іноземна, вища освіта, здобувачі.

Nataliia TYMOSHCHUK,
orcid.org/0000-0001-5638-5825

Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics
(Vinnytsia, Ukraine) *n.tymoshchuk@vtei.edu.ua*

USE OF ELECTRONIC DICTIONARIES IN PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TRANSLATORS

Dictionary usage is one of the potential English as a foreign language learning strategy. The focus of most studies on dictionary users has been on foreign and second language learners, with seldom attention paid to translation trainees. Given that the dictionary is an indispensable tool used by translators and translators in the making alike, research in this regard is crucial to uncover the uses and attitudes of this group of dictionaries users towards different forms of dictionaries. The research paper investigates current tendencies in electronic dictionaries use for English as a foreign language learning at Ukrainian universities and the attitudes of Ukrainian students toward them.

The current study aims to fill a gap in existing literature regarding Ukrainian EFL learners' preferences and the use of different electronic dictionaries for language learning. The significance of this research lies in understanding the learners' preferences and support of the electronic dictionaries will help to find effective teaching practices fostering student-centered approaches. We used a quantitative method to collect research data through online tools (Google forms). It was achieved due to analyzing responses to the survey-based questionnaire of 32 learners of Vinnytsia Institute of Trade and Economics of the State University of Trade and Economics, Ukraine. The findings suggest that students usually use various types of electronic dictionaries because they help them to develop four basic language skills. The participants preferred using electronic dictionaries as effective and motivating aids. We concluded that Ukrainian learners had a

positive attitude toward electronic dictionaries implementation as they can improve both the teaching and learning process in educational institutions.

Key words: *electronic dictionaries, translators, English as a foreign language, higher education, learners.*

Постановка проблеми. Реформування системи вітчизняної вищої освіти та науки потребує перегляду й оновлення цілей, принципів, змісту навчання, методів викладання, форм контролю та критеріїв оцінювання (Тимошук, 2009: 42). Головним завданням закладів вищої освіти (ЗВО), що здійснюють фахову підготовку перекладачів, є формування компетентностей, які забезпечать їх конкурентоспроможність молодого фахівця на вітчизняному та міжнародному ринках праці (Амеліна, Тарасенко, 2016: 49). З огляду на сьогочасні процеси глобалізації, розвиток інформаційних технологій і необхідність швидкого засвоєння нової інформації, інформаційна компетентність має займати чільне місце у підготовці майбутнього фахівця з перекладу. На слушну думку Євгенія Спіцина та Валентини Кирикилиці, електронним словникам належить особливе місце серед сучасних технологій навчання, адже вони успішно конкурують зі своїми паперовими аналогами завдяки можливості оптимізації параметрів словника: розширення обсягу та складу словникових статей, комбінування різних форм представлення інформації (текстові, звукові, графічні, анімаційні), постійне поповнення та коригування контенту баз даних, раціональне структурування інформації за допомогою гіпертекстових технологій (Спіцин, Кирикилиця, 2021: 271).

Уміння послуговуватися словником є однією із базових навичок, якими повинні володіти професійні перекладачі. Різні типи словників, якими потрібно ефективно користуватися під час перекладу закладають підвалини «педагогіки перекладу» (Roberts, 1992). Принагідно зазначимо, що ця проблема не була досліджена належним чином сучасною педагогічною наукою, що зумовлює актуальність нашого дослідження.

Аналіз досліджень. Теоретичні та практичні аспекти проблеми використання словників в освітньому процесі неодноразово ставали об'єктом наукових студій як вітчизняних, так і зарубіжних учених. В. Дубічинський, О. Іванова, В. Сергеев, J. Harmer аналізували роль, місце та функції словника як засобу навчання, його головні характеристики та структурні елементи. І. Костікова, В. Краснопольський, J. Harmer досліджували специфіку формування умінь і навичок користування словником. Значну кількість наукових публікацій присвячено проблемі вдосконалення іншомовної підготовки студентів немовних спеціальностей

засобами сучасних освітніх технологій, зокрема електронним словникам (Г. Алексеева, І. Борисова, Л. Горбатюк, О. Єлісеєва, Н. Кравченко, В. Краснопольський, Т. Розумна, Н. Серьогіна).

Дослідники Євгеній Спіцин та Валентина Кирикилиця розглянули дидактичні можливості використання електронних словників для розвитку іншомовної мовленнєвої діяльності студентів немовних спеціальностей. Авторами розроблено методичні поради щодо використання електронних словників у різних видах мовленнєвої діяльності, а також обґрунтовано доцільність впровадження електронних словників у процес вивчення іноземної мови студентами немовних спеціальностей (Спіцин, Кирикилиця, 2021). Науковці зазначають, що «електронні словники допомагають сформувати розвиваючу рецептивну компетенцію розуміння і продуктивну компетенцію формулювання, які об'єднуються і утворюють перекладацьку» (Іванова, Заєць, Кононова, 2019: 354).

В. Муратова на підставі систематизації й узагальнення теоретичних надбань вітчизняних і зарубіжних дослідників, а також шляхом порівняльного аналізу наявних перекладацьких програм виокремила основні переваги формування перекладацької компетенції засобами сучасних інформаційних технологій (Муратова, 2019). В останніх проведених дослідженнях було презентовано власний досвід щодо підвищення мотивації професійної підготовки майбутніх перекладачів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема використання електронних словників, у процесі викладацької діяльності (Tymoshchuk, 2021).

Не зважаючи на певну увагу наукової спільноти до проблеми використання електронних словників для фахової підготовки майбутніх перекладачів, зазначені вище наукові розвідки не вичерпують багатогранності проблеми використання електронних словників.

Мета статті. Мета роботи полягає в дослідженні специфіки використання та ставлення студентів-перекладачів до різноманітних типів електронних словників, доступних для їх використання.

Виклад основного матеріалу. Потенціал електронних словників у наш час широко визнаний дослідниками, практиками та студентами. На сьогодні електронні словники стають широко засто-

совуваними у практиці викладання іноземних мов для розвитку та вдосконалення знань, умінь та навичок студентів. Їх популярність серед здобувачів є цілком обґрунтованою, адже «електронний словник скорочує час пошуку, має можливість включення необмеженого обсягу інформації, забезпечує одночасний пошук не лише за назвою словникової статті, а й по всьому величезному обсягу словників, що нереально в паперовому варіанті, озвучує слова і словникові статті, простий у використанні» (Іванова, Заєць, Кононова, 2019: 351). Окрім швидкості пошуку й озвучення транскрипції, вони надають можливість знайти слово з усіма його значеннями та можливими граматичними формами. Погоджуємося з думкою В. Кирикилиці, «що систематичне використання електронних словників у процесі вивчення іноземної мови розвиває всі види мовленнєвої діяльності (читання (оглядове, селективне, детальне), говоріння (монологічне, діалогічне мовлення), аудіювання, письмо (написання есе, проекту тощо)) та допомагає удосконалювати навички перекладу» (Кирикилиця, 2020: 542).

Здійснюючи порівняльний аналіз електронних і паперових словників, принагідно зазначимо, що спосіб доступу до інформації є їх ключовою відмінністю. Як зазначає польська дослідниця Ганна Дзем'янка, перевагами електронних словників є збереження більшої кількості даних, читабельність, а також покращені системи пошуку. Електронні словники порівняно з паперовими є більш динамічними та гнучкими. З точки зору інформації, яка надається користувачам, паперові словники мають «лінійну, неієрархічну мікроструктуру», тоді як електронні словники мають «шарову, ієрархічну внутрішню структуру доступу» (Dziemianko, 2013).

О. Іванова стверджує, що використання комп'ютерних технологій дає змогу подолати традиційні суперечності лексикографії: між обсягом словника та зручністю користування ним; між

повнотою опису лексичного значення та відповідністю ілюстративного матеріалу словника в поточній мовнокультурній ситуації; між широтою лексикографічної концепції словника й обмеженістю його лексичної бази (Іванова, 2017: 151-152).

З метою перевірки ставлення, особливостей та частоти використання електронних словників нами було проведено опитування (Google forms) серед 32 здобувачів вищої освіти ступенів магістра за спеціальністю 035 «Філологія» (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська) Вінницького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету. Студентам було запропоновано обрати з-поміж таких варіантів відповідей “Strongly Agree”, “Agree”, “Neutral”, “Disagree”, “Strongly Disagree”. Результати проведеного нами опитування представлено у формі таблиці (таблиця 1).

Спершу, ми з'ясували частотність використання словників здобувачами вищої освіти. За емпіричними даними дослідження, 22 здобувачі (68,8 %) абсолютно згодні з твердженням “I use the dictionary frequently”, 7 здобувачів (21,8 %) погодилися з ним, два респонденти (6,3 %) не погодилися з запропонованим твердженням, лише один здобувач був категорично проти (3,1 %). Таким чином, 90,6 % респондентів погодилися, що часто використовують словник у навчальній діяльності. Цей результат є цілком обґрунтованим, оскільки участь у опитуванні брали майбутні перекладачі, а словник є незамінним інструментом їх професійної підготовки.

З'ясовано, що з твердженням “I use a paper dictionary only in exam” абсолютно погодилися 12 здобувачів (37,5 %), 14 здобувачів (43,75 %) обрали опцію “Agree”, чотири респонденти (12,5 %) не погодилися, а два здобувачі (6,25 %) категорично не погоджувалися, що використовують паперові словники лише на іспиті. Отже, 81,25 % респондентів погоджуються, що користуються паперо-

Таблиця 1

Використання словників студентами

№	Твердження	Strongly Agree	Agree	Disagree	Strongly Disagree
1	I use the dictionary frequently	68,8 %	21,8 %	6,3 %	3,1 %
2	I use a paper dictionary only in exam	37,5 %	43,75 %	12,5 %	6,3 %
3	I only use a paper dictionary when I need a specialize dictionary	37,5 %	21,8 %	21,8 %	18,9 %
4	I use dictionary apps more than any other form of a dictionary	21,8 %	68,8 %	3,1 %	6,3 %
5	I use bilingual dictionaries more frequently than monolingual ones	12,5 %	68,8 %	12,5 %	6,3 %

Таблиця 2

Електронні словники, якими користуються здобувачі

Електронний словник	Частота	Відсоток
ABBYY Lingvo	11	34.4 %
Oxford Dictionary of English	21	65.6 %
Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English	4	12.5 %
TheFreeDictionary	5	15.6 %
Longman Dictionary of Contemporary English	4	12.5 %
Longman Essential Activator	2	6.3 %
Macmillan English Dictionary for Advanced Learners	13	40.6 %
Cambridge Advanced Learner's Dictionary	17	53.1 %
Other electronic dictionaries	18	56.3 %

вими словниками лише на іспитах. Це означає, що лише одна п'ята здобувачів використовують паперові словники в інших навчальних умовах, маємо на увазі, перш за все, аудиторну роботу та домашнє завдання.

Аналізуючи відповіді респондентів стосовно наступного твердження ("I only use a paper dictionary when I need a specialize dictionary"), принагідно зазначимо, що майже 60 % респондентів погоджуються, що вони користуються паперовими словниками лише тоді, коли їм потрібен спеціалізований словник. Це означає, що приблизно 40% вибірки використовують універсальні паперові словники або вони не використовують паперові словники взагалі.

Наступним твердженням було "I use dictionary apps more than any other form of a dictionary", відповіді респондентів щодо нього відображено у таблиці. Необхідно зазначити, що понад 90 % здобувачів погоджуються, що вони використовують програми-словники частіше, ніж будь-які інші форми словників. Це дає зрозуміти, яким типом електронних словників часто користуються студенти.

Згідно з даними таблиці, більше 80 % учасників погоджуються, що вони користуються двомовними словниками частіше, ніж одномовними. Цей висновок може бути виправданим, враховуючи, що вибірка складається з майбутніх перекладачів.

Для визначення електронних словників, які використовуються здобувачами під час вивчення англійської мови, респондентам можна було обрати кілька варіантів відповіді. Згідно з даними

таблиці 2, Oxford Dictionary of English очолив рейтинг з 21 респондентом (65,6 %), за ним йдуть інші електронні словники з 18 респондентами, що представляють 56,3 % вибірки. Сімнадцять респондентів (53,1 %) обрали Cambridge Advanced Learner's Dictionary, а 13 здобувачів (40,6 %) – Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English, TheFreeDictionary, Longman Dictionary of Contemporary English та Longman Essential Activator – найменш використовувані електронні словники.

Дослідження мало також на меті вивчити частоту використання електронних словників для різних видів іншомовної діяльності (рис. 1). Як

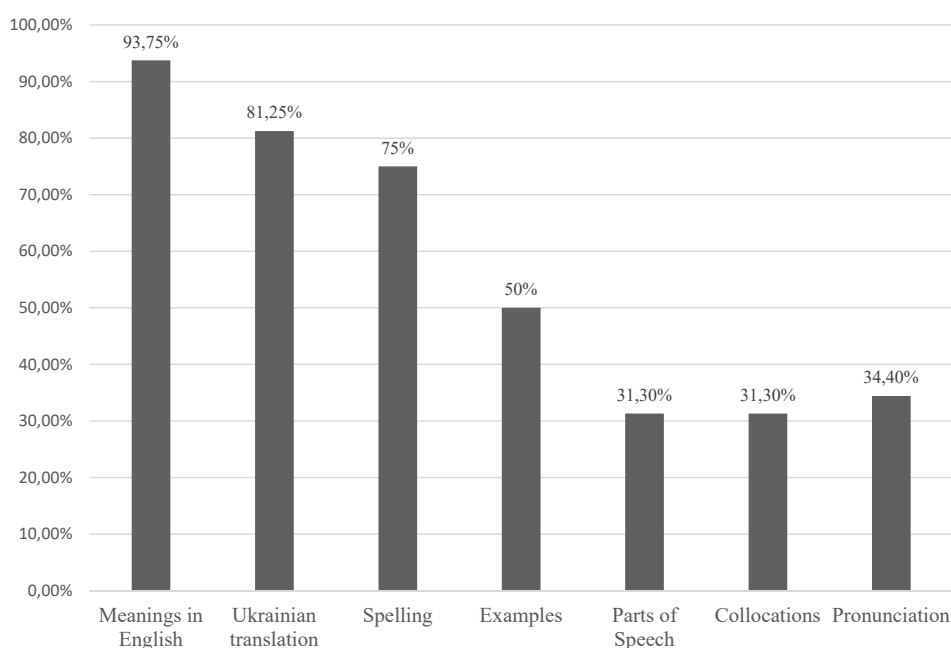

Рис. 1

ми бачимо, більшість респондентів (майже 95 %) погоджуються, що вони використовують словник для перевірки значень англійською мовою. Понад 80 % із них використовують словники для перевірки українських перекладів, тоді як 75 % респондентів використовують словники для перевірки орфографії. Варто зазначити, що половина учасників користуються словниками для перевірки прикладів. Близько третини респондентів користуються електронним словником для перевірки частин мови, словосполучень і вимови. Деякі студенти згадали інші способи використання словника.

Висновки. Цією публікацією ми мали на меті дослідити особливості використання та ставлення студентів-перекладачів до різноманітних типів електронних словників, доступних для їх використання. Дослідження виявило, що здобувачі надають перевагу двомовним словникам і використовують їх частіше, ніж інші словники. Крім того, електронні словники використовуються зна-

чно частіше, ніж друковані версії через їх зручність, повноту, портативність та актуальність.

Впровадження на заняттях з іноземної мови інноваційних педагогічних технологій і прийомів, таких як електронні словники, підвищує рівень володіння студентами іноземною мовою, створює ліпші умови для набуття навичок аудіювання та читання, підвищує мотивацію до навчання, сприяє особистісному розвитку студентів, робить навчальний процес студентоорієнтованим.

Необхідно зазначити, що електронні словники набувають все більшої популярності серед тих, хто вивчає англійську мову в українських і зарубіжних навчальних закладах, адже «перехід до електронних словників є радше глобальним явищем» (Altuwairesh, 2021: 79).

Перспективи подальших наукових досліджень вбачаємо у аналізі ставлення викладачів іноземних мов до різноманітних типів електронних словників та їх впровадження у викладання англійської мови у закладах вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амеліна С. М., Тарасенко Р. О. Особливості формування інформаційної компетентності майбутніх перекладачів в аспекті підготовки до здійснення процесів локалізації програмних продуктів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. Т. 53. Вип. 3. С. 49–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2016_53_3_7
2. Іванова О. В. Основи укладання галузевих глосаріїв. Київ: ЦП «Компринт», 2017. 246 с.
3. Іванова О. С., Заєць П. М., Кононова Д. В. Використання електронних словників для перекладів на заняттях англійської мови. *Perspectives of science and education. Proceedings of the 12th International youth conference*. New York, 2019. P. 351–356.
4. Кирикилиця В. В. Переваги використання електронних словників у практиці викладання іноземних мов. *Сучасний рух науки: тези доп. Х міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 2-3 квітня 2020 р.* Дніпро, 2020. Т. 1. 811 с. С. 541–545.
5. Муратова В.Ф. Формування компетенції майбутніх перекладачів засобами інформаційних технологій. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 62. Т. 2. С. 128–131.
6. Спіцин Є. С., Кирикилиця В. В. Дидактичні можливості використання електронних словників для розвитку іншомовної мовленнєвої діяльності студентів немовних спеціальностей. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. 85(5). С. 270–287. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v85i5.3672>
7. Тимошук Н.М. Комунікативний підхід до викладання іноземних мов у вищих аграрних закладах освіти. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*. 2009. Випуск 43. С. 92–95.
8. Altuwairesh N. Translation Trainees' Uses of and Attitudes towards Different Types of Dictionaries: A Case Study. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*. 2021. 10(2). P. 73–80. URL: <http://dx.doi.org/10.7575/aiac.ijalel.v.10n.2p.73>
9. Dziemianko A. On the use(fulness) of paper and electronic dictionaries. *Electronic Lexicography*, 2013, 1–26. URL: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199654864.003.0015>
10. Roberts R. P. Translation pedagogy: Strategies for improving dictionary use. *TTR : Traduction, Terminologie, Rédaction*, 1992, 5(1), 49–76.
11. Tymoshchuk N. Technology as motivational factor in interpreters professional training. *Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*. Częstochowa. 2021. 44 (2021) nr 1. S. 156–164. URL: <https://doi.org/10.23856/4418>

REFERENCES

1. Amelina S. M., Tarasenko R. O. Osoblyvosti formuvannia informatsiinoi kompetentnosti maibutnix perekkladachiv v aspekti pidhotovky do zdiisnennia protsesiv lokalizatsii prohramnykh produktiv [Features of Formatting in Formation Competence of Future Translators in Aspect of Training for Localization of Software Products]. *Information technology and learning tools*. 2016. Vol. 53. Iss. 3. pp. 49–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2016_53_3_7 [in Ukrainian].
2. Ivanova O. V. Osnovy ukladannia haluzevykh hlosariiv [Basics of Compiling Industry Glossaries]. Kyiv: TsP «Komprynt», 2017. 246 p. [in Ukrainian].

3. Ivanova O. S., Zaiets P. M., Kononova D. V. Vykorystannia elektronnykh slovnykiv dlia perekladiv na zaniattiakh anhliiskoi movy [Use of Electronic Dictionaries for Translations at English Lessons]. Perspectives of science and education. Proceedings of the 12th International youth conference. New York, 2019. pp. 351–356. [in Ukrainian].
4. Kyrykulytsia V. V. Perevahy vykorystannia elektronnykh slovnykiv u praktytsi vykladannia inozemnykh mov [Advantages of Using Electronic Dictionaries for Teaching Foreign Languages]. The modern movement of science: proceedings of the 10th international scientific and practical internet conference, April 2–3, 2020. Dnipro, 2020. Vol. 1. 811 p. pp. 541–545. [in Ukrainian].
5. Muratova V.F. Formuvannia kompetentsii maibutnikh perekladachiv zasobamy informatsiinykh tekhnolohii [Formation of Professional Translators' Competences by Virtue of Information Technologies]. Pedagogy of creative personality formation in higher and general academic schools. 2019. No. 62. Vol. 2. pp. 128–131 [in Ukrainian].
6. Spitsyn Ye. S., Kyrykulytsia V. V. Dydaktychni mozhyvosti vykorystannia elektronnykh slovnykiv dlia rozvytku inshomovnoi movlennievoi diialnosti studentiv nemovnykh spetsialnostei [Didactic possibilities of using electronic dictionaries for the development of foreign language speech activity of students of non-linguistic specialties]. Information technology and learning tools. 2021. No. 85(5). pp. 270–287. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v85i5.3672> [in Ukrainian].
7. Tymoshchuk N.M. Komunikatyvnyi pidkhid do vykladannia inozemnykh mov u vyshchykh ahrarnykh zakladakh osvity [Communicative Approach to Teaching of Foreign Languages in Higher Agrarian Educational Establishments]. Zhytomyr Ivan Franko state university journal. Pedagogical sciences. 2009. Iss. 43. pp. 92–95. [in Ukrainian].
8. Altuwaresh N. Translation Trainees' Uses of and Attitudes towards Different Types of Dictionaries: A Case Study. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*. 2021. 10(2). pp. 73–80. URL: <http://dx.doi.org/10.7575/aiac.ijalel.v.10n.2p.73>
9. Dziemianko A. On the use(fulness) of paper and electronic dictionaries. *Electronic Lexicography*. 2013. pp. 1–26. URL: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199654864.003.0015>
10. Roberts R. P. Translation pedagogy: Strategies for improving dictionary use. *TTR : Traduction, Terminologie, Rédaction*. 1992. Vol. 5(1). pp. 49–76
11. Tymoshchuk N. Technology as motivational factor in interpreters professional training. *Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*. Częstochowa. 2021. 44 (2021). pp. 156–164. URL: <https://doi.org/10.23856/4418>